

- хрущак борошняний – 150,7 кг (що більше на 27,4 кг у порівнянні з попереднім роком),
- кролик свійський – 1489 особин (що більше на 423 особини у порівнянні з попереднім роком),
- кролик декоративний – 164 особин (що більше на 43 особини в порівнянні з попереднім роком),
- щур лабораторний – 36589 особин (що більше на 1896 особин у порівнянні з попереднім роком),
- миша лабораторна – 4296 особин (що більше на 810 особин у порівнянні з попереднім роком),

Зофобас (лат. *Zophobas morio*) для годування тварин

- морська свинка – 2447 особин (що більше на 245 особин у порівнянні з попереднім роком),
- хом'ячок золотистий – 1499 особин (що менше на 165 особин у порівнянні з попереднім роком).

Смертності з причини старості у відділі немає, тому що старі тварини вибраковуюються і згодовуються. Причини захворювання у звітному році – це вірусна геморагічна хвороба, канібалізм, онкологія, гнійна пневмонія, перитоніт, абсцеси, гастроентероколіт, некроз печінки.

Розведення видів

У відділі всі види, які утримуються – розмножувалися. Було отримано: тарган американський – 6,4 кг, тарган мармуровий – 52,2 кг, зофобас – 63,8 кг, хрущак борошняний – 150,7 кг, кролик свійський – 1569 особин, кролик декоративний – 174 особини, щур лабораторний – 36463 особини, миша лабораторна – 5032 особини, морська свинка – 2558 особин, хом'ячок золотистий – 1545 особин.

За звітній період не відбувалося ефективного оновлення генетичного різноманіття плідників.

Оцінка кормової бази

Корми у відділ надходили вчасно. Із перебоєм видавалися крейда. Борошно м'ясо-кісткове, дріжджі кормові, гамарус, зелень – не видавалися протягом року. Через військову агресію РФ у місті Миколаєві було пошкоджене водопостачання. Питну воду привозить машина, що набирає її зі свердловини зоопарку після очищення системою зворотного осмосу.

Аналіз умов утримання

Відділ складається з двох споруд. Перша, це шед, у ньому утримуються кролики і

морські свинки. Кролики утримуються у 132 клітках. А 2 стелажі – це 12 кліток – старі і потребують заміни. За час експлуатації ці старі металеві клітки дуже зносилися. Вони регулярно ремонтуються, постійно щось відвалюється, метал згнив. Ці клітки становлять небезпеку як для тварин, що в них утримуються, так і для робітників з догляду за тваринами, що їх обслуговують. Морські свинки утримуються в 60 клітках на 6 стелажах. На стан здоров'я і збереженість ремонтного молодняку впливає той факт, що клітки металеві і зниження температури до мінусових значень у приміщенні, де утримуються морські свинки та кролики, призводить до захворювань і загибелі тварин усіх статевовікових груп.

Друга споруда – це капітальна опалювальна будівля. У трьох кімнатах і коридорі у пластикових ящиках та інших ємностях з кришкою утримується маточне поголів'я щурів, мишей і хом'ячків. Ремонтне поголів'я і тварини для згодовування розміщуються в акваріумах. У двох кімнатах – інсектаріях, стоять стелажі, на яких у металевих коритах, у пластикових ящиках, та інших ємностях вирощуються комахи – це таргани американські і мармурові, зофобас, хрущак борошняний. Ємність для тарганів закривається кришкою з отворами, для укриття комах ставляться паперові лотки для яєць. У кімнатах для комах підтримується і регулюється температура і вологість, показники яких занотовуються в журналі спостережень за мікрокліматом. Для розведення щурів та хом'ячків використовуються лише дві невеликі кімнати і коридор, в яких зосереджена велика кількість ємностей для їх утримання. Це призводить до незручностей під час обслуговування, годівлі, прибирання кліток і акваріумів та під час виконання зоотехнічної роботи.

Для сукрольних самок кроликів за тиждень до окролу в клітку ставиться маточник. Це невеличкий дерев'яний будиночок, в якому кролиця перед окролом робить гніздо. Коли молодь підростає – маточник забирається.

Інші тварини вирощуються в сім'ях. Хом'ячки утримуються у сім'ї, поки не буде діагностовано шляхом пальпації вагітність самки. Тоді самка відокремлюється в так звані «родилки». Це індивідуальна ємність, де утримується тільки одна доросла самка зі своїм приплодом, щоб вберегти їх від агресії самців та інших самок. Мишам і хом'ячкам для укриття в ємність ставиться невеличка коробочка з-під будь чого (молока, соку, чаю) або шкарлупа кокосового горіха.

2. Будівництво та ремонт об'єктів

У відділі не проводилися капітальні роботи, а були лише дрібні ремонти. Ремонтно-експлуатаційним відділом зоопарку виконувалися: електричні роботи (заміна лампочок, встановлення розетки у кабінеті, заміна вимикача у побутовому приміщенні, під'єднання обірваного дроту до шеду), зварювальні роботи (ремонт металевих кліток), малярно-тинькарські роботи (у шеді

Прибирання у тварин

зацементували діри – норки пацюків), слюсарно-столярні роботи (ремонт пластикових ящиків), сантехнічні роботи (чистка каналізації), покрівельні роботи (ремонт даху будівлі віварію та шеду).

Потреби відділів зоопарку в комах і тваринах для згодовування зростають, а приміщення віварію залишається незмінного розміру. Щоб забезпечити потребу, необхідно збільшити маточне поголів'я. Для цього потрібні нові клітки, ємності та приміщення для їх утримання.

Також, для захисту зеленої маси від дощу під час її пров'ялювання, потрібен навіс.

3. Господарча робота

На території зоопарку збирали достиглі фрукти і згодовували комахам і ссавцям відділу. Проводилось прибирання прилеглої території. Проводився дрібний ремонт кліток, сіток та ящиків. Також проводилось фарбування пожежного інвентарю та кліток, де утримуються морські свинки.

4. Робота зі штатом

Штат відділу складається із: завідувача, заступника завідувача, зоотехніка, 7 робітників з догляду за тваринами, та прибиральниці підсобних приміщень. За звітний період попередня завідувачка пішла на пенсію, троє робітників з догляду за тваринами звільнилися з різних причин. На їх місце були взяті інші робітники, одна ставка є вакантною.

Висновок

Для оновлення генетичного різноманіття необхідно поповнити комах і ссавців відділу новими репродуктивними особинами. Потрібні нові дерев'яні клітки для утримання кроликів на заміну старих зношених металевих кліток, що

розвалюються. Потрібне збільшення приміщення для виключення незручностей під час обслуговування, годівлі, прибирання кліток і акваріумів, та під час виконання зоотехнічної роботи. А також для утримання більшого поголів'я.

Потрібно сконструювати навіс для захисту зеленої маси від дощу під час її пров'ялювання.

Сумісне утримання декількох видів кормових комах

Відділи	Передано на корм	Кролики свійські, особин			Кролики декоративні, особин			Щур лабораторний, особин				Миша лабораторна, особин				Хом'ячок золотист., особин	Комахи		
		нов.	мол	дор	нов	мол	дор	нов.	опуш	мол	дор	нов	опуш	мол	дор		таргани, кг	зофобас, кг	хрущак борщівний, кг
Аквааріум	Потреба		120	48				1644	1824	912		3960	672	48	528	336	133,8	12,3	20,9
	Згодовано	3	17	4	3	10	8	3338	1873	616	27	1236	528	10	494	998	35,4	9,2	14,1
Орнітологія	Потреба									420	2901	2190		940	10645	730			122,7
	Згодовано	171	13	19	29	1	6	6626	493	6753	1908	65	20	318	831	467	22,0	33,3	84,3
Хижих тварин	Потреба		1041	936				1825	2761					2032					8,3
	Згодовано	484	459	319	50	11	46	4998	30	6996				456	338	30		54,6	10,5
Приматів	Потреба								3136										54,6
	Згодовано								2931			3				4	1,5	21,3	41,8
Всього по видам	Потреба			2145					15423				21015			1066	133,8	66,9	206,5
	Згодовано			1653					36589				4296			1499	58,9	63,8	150,7
	Згодовано від потреби, %			77					237				20			141	44	95	73
Всього по класам	Потреба																		
	Згодовано																		
	Згодовано від потреби, %																		
41273																	407,2		
46484																	273,4		
112,6																	67		

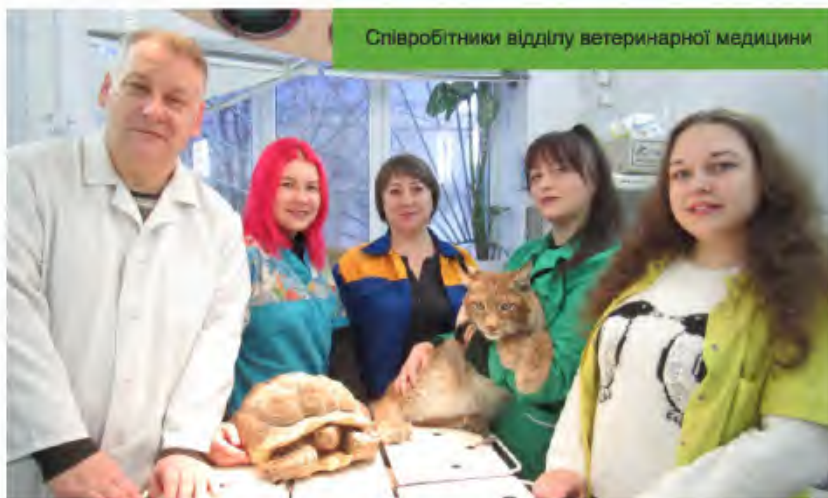
Звіт відділу ветеринарної медицини

За звітний період ветеринарна допомога надавалася 221 особині тварин. Захворюваність склала 10,3% (таблиця 1). Лікувальна ефективність склала 93,2%.

Таблиця 1

Захворюваність тварин у 2023 році

№ п/п	Групи хвороб	Всього							%
		примати	копитні	хижі	птахи	рептилії, земноводні	гризуни	особин	
1	Хвороби органів дихання	3	2		3		3	11	4,9
2	Хвороби органів травлення	1	14	8	5	2	7	37	16,7
3	Хвороби обміну речовин	1	5	2	8	1	1	18	8,1
4	Хвороби сечостатевої системи		5	3	1		3	12	5,4
5	Інші незаразні хвороби	3	8	9	13	2	8	43	19,5
6	Хвороби органів зору		1	2	1	1	7	12	5,4
7	Мікози					2		2	0,9
8	Хвороби ЦНС		3	1				4	1,8
9	Хірургічні хвороби, травми	5	22	8	15	4	8	62	28,0
10	Паразитарні захворювання	2	1	4	1	1	2	11	5,0
11	Хвороби серцево-судинної системи		3	1				4	1,8
12	Онкологічні захворювання			1				1	0,5
13	Інфекційні хвороби			4				4	1,8
Всього		Особин	15	64	43	47	13	39	221
		%	6,8	29,0	19,5	21,3	5,9	17,6	100

Смертність за 2023 рік

№ п/ п	Групи хвороб	Смертність всього								Всього	
		Відділ свійських тварин	Відділ приматів	Відділ конитно- хоботних тварин	Відділ хижих тварин	Відділ орнітології	Акваторіум	Еколого- просвітницький	Відділ ветеринарної медицини	особин	%
1	Хвороби органів дихання		5	1		2	1			9	7,8
2	Хвороби органів травлення		2	1		7	2			12	10,3
3	Хвороби обміну речовини					6	5		1	12	10,3
4	Хвороби статевих органів у самиць					2	3			5	4,3
5	Травми та хірургічні хвороби					12			3	15	13,0
6	Інші неінфекційні захворювання	1	5	2	1	14	11		2	36	31,0
7	Хвороби серцево- судинної системи		1	1		4	4			10	8,6
8	Онкологічні захворювання	3	1		2	6	2			14	12,1
9	Паразитологічні хвороби		1							1	0,9
10	Інфекційні хвороби				2					2	1,7
Всього		особин	4	15	5	5	53	28		6	116
		%	3,4	13,0	4,3	4,3	45,6	24,1		5,1	100
№ п/ п	Групи хвороб	Смертність із проявом клінічних ознак								Всього	
		Відділ свійських тварин	Відділ приматів	Відділ конитно- хоботних тварин	Відділ хижих тварин	Відділ орнітології	Акваторіум	Еколого- просвітницький	Відділ ветеринарної медицини	особин	%
1	Хвороби органів дихання			2	2	1				5	33,3
2	Хвороби органів травлення						3		1	4	26,6
3	Хвороби обміну речовин						1			1	6,6
4	Хвороби статевих органів у самиць										
5	Травми та хірургічні хвороби										
6	Інші неінфекційні захворювання		1							1	6,6
7	Хвороби серцево- судинної системи										
8	Онкологічні захворювання				1	3				4	26,6
9	Паразитологічні хвороби										
10	Інфекційні хвороби										
Всього		особин	1	2	3	4	4		1	15	
		%	6,6	13,3	20,0	26,6	26,6		6,6		100

Померло 116 особин (таблиця 2), що склало 5,3% від загального поголів'я.

Відсотковий показник смертності тварин по відділах

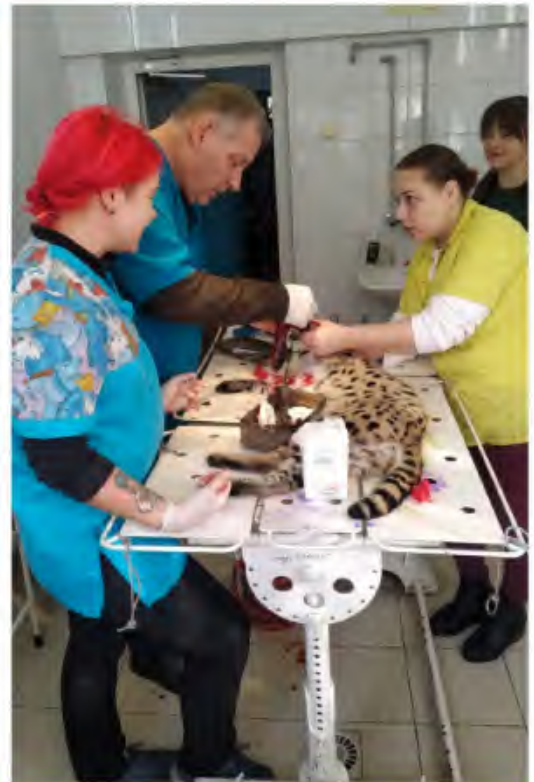
Приматів	13,0 %
Хижих тварин	4,3 %
Копитно - хоботних тварин	4,3 %
Орнітології	45,6 %
Акваторіум	24,1 %
Свійських тварин	4,3 %
Ветеринарної медицини	5,1 %

Відсотковий показник смертності тварин по захворюванням:

Хвороби органів травлення	16,7%
Хвороби органів дихання	4,9%
Онкологічні захворювання	0,5%
Хвороби обміну речовин	8,1%
Травми та хірургічні хвороби	28,0%
Хвороби серцево-судинної системи	1,8%
Хвороби сечостатевої системи	5,4%
Інші незаразні хвороби	19,5%
Інфекційні хвороби	1,8%
Паразитарні захворювання	5,0%
Хвороби органів зору	5,4%
Мікози	0,9%
Хвороби ЦНС	1,8%

Порівняльні показники смертності тварин по роках:

2023 рік	116 особин
2022 рік	110 особин
2021 рік	90 особин
2020 рік	109 особин
2019 рік	110 особин
2018 рік	115 особин
2017 рік	103 особини
2016 рік	127 особин
2015 рік	106 особин
2014 рік	119 особин
2013 рік	158 особин

Остеосинтез передньої лапи у сервала

Вибракування тварин:

Відділ орнітології	11 особин
Відділ копитно-хоботних тварин	9 особин
Відділ свійських тварин	16 особини
Акваторіум	12 особини
Відділ хижих тварин	3 особини
Всього	51 особин

Основні причини, через які відбулося вибракування тварин:

- Гостра легенево-серцева недостатність
- Порушення обміну речовин (кахексія)
- Травми несумісні з життям
- Поліорганна недостатність
- Надлишок поголів'я
- Хвороби статевих органів у самиць

Остеосинтез передньої лапи у сервала

Ветеринарно-профілактичні заходи (кількість особин)

<u>Відділ орнітології:</u>	Вакцинація проти хвороби Ньюкасла	629
	Дослідження на сальмонельоз	86
	Дослідження на грип птахів	10
	Дослідження на хворобу Ньюкасла	10
	Дегельмінтизація	1324
	Дослідження на орнітоз	5
<u>Відділ копитно-хоботних тварин:</u>	Дослідження на tbc	17
	Вакцинація проти сибірки	61
	Дослідження на бруцельоз	-
	Дослідження на гельмінтози	3
	Дослідження на сап	27
	Дегельмінтизація	125
<u>Віварій:</u>	Вакцинація проти геморагічної хвороби та міксоматозу	1160
	Дегельмінтизація	6629
<u>Відділ хижих тварин</u>	Вакцинація проти сказу, панлейкопенії, герпесвірусу, кальцивірозу. (Котячі)	31
	Вакцинація проти чуми, парвовірусного ентериту, вірусного гепатиту, парагрипу, легтоспірозу, сказу. (Собачі)	45
	Дегельмінтизація	160
	Дослідження на сказ	-
	Дослідження на ієрсиніоз	3
	Дослідження на кампілобактеріоз	2
	Дослідження на шигельоз	2
<u>Відділ приматів</u>	Дослідження на ешерихіоз	2
	Дослідження на гельмінтози	2
	Дегельмінтизація	160
	Дослідження на гельмінтози	-
	Дослідження на tbc	13
	Вакцинація від сказу	1
	Гепатит В-1	1
	Дегельмінтизація	102

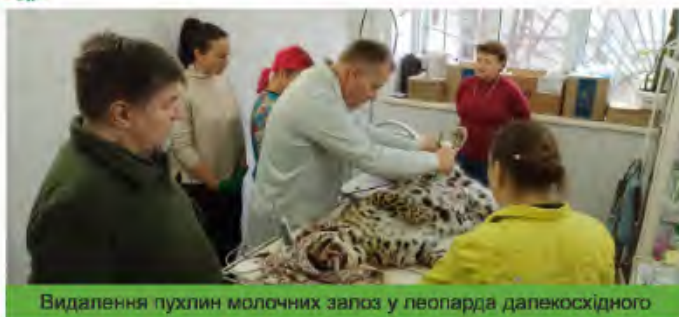
Дезінфекція - оброблено 4093,2 м²

Дератизація - оброблено 17100 м²

Лабораторні дослідження:

- Бактеріологічні – 86 зразків
- Хіміко-токсикологічні – 2 зразки
- Вірусологічні – 26 зразків
- Серологічні – 27 зразків
- Паразитологічні – 21 зразок

Всього проведено протягом року
162 дослідження

Видалення пухлин молочних залоз у леопарда далекосхідного

Імобілізація:

Гвинторогий козел	1 особ.	Планове обрізання ратиць
Камерунський козел	3 особ.	Кастрація
Леопард далекосхідний	1 особ.	Транспортування
Леопард далекосхідний	1 особ.	Відбір біоматеріала
Лев	1 особ.	Хірургічне втручання
Кенгуру беннета	1 особ.	Хірургічне втручання
Сибірський козеріг	1 особ.	Накладання гіпсу
Мандрил	2 особ.	Транспортування
Гібон білорукий	1 особ.	Встановлення контрацептива
Єнот - полоскун	2 особ.	Хірургічне втручання
Гривастий баран	1 особ.	Планове обрізання ратиць
Гривастий баран	1 особ.	Відділення посліду

ВСЬОГО – 16 особин.

Рись, яку вигодовували наші ветеринари

Тварини, що пройшли карантин у 2023 році.

Протягом звітної періоду до Миколаївського зоопарку надійшло та перебувало на карантині 83 особини тварин.

Від різних зоопарків (та інших установ) надійшло 47 особин тварин, що склало 56,6% від загальної кількості тварин.

Від приватних осіб у подарунок зоопарку надійшло 36 особин тварин, що склало 43,4 % від загальної кількості тварин, що надійшли.

Стерилізація левиці

Лікування вілиці святого Якова

Ультразвукове дослідження у самиці леопарда далекосхідного

Звіт відділу кормів

В минулому році, не зважаючи на воєнне положення в країні, відділ працював з повним штатом співробітників, а саме 2 керівника та 1 фахівець, 8 готувачів кормів та 1 прибиральниця. У зв'язку з хворобою завідувача з квітня по жовтень була відсутня. В липні був звільнений зоотехнік і взяли на роботу іншого зоотехніка. Вся необхідна робота виконувалася в повному обсязі.

Річна потреба в кормах на наступний рік була підготовлена і здана вчасно. Відділ призначений для переробки та приготування кормів.

За рік співробітники переробили:

- 91091 кг кормового буряку;
- 21482 кг капусти;
- 28250 кг картоплі;
- 92677 кг моркви;
- 37178 кг м'яса.

Співробітники відділу кормів

За допомогою створеної програми, робимо загальну добову потребу в кормах, а розподіл кормів по відділах проводиться автоматично або корегується вручну.

Відділами орнітології і свійських тварин здавалися яйця птахів, що не підлягають інкубації, у кількості 1956 шт., що склало 6,1% від річної потреби.

Відділ орнітології здав 1492 шт. яєць, з них дрібних курячих 909 шт., страусиних 2 шт., ему 7 шт., качиних 69 шт., курячих 505 шт.

Відділ свійських тварин здав 464 шт. яєць, з них курячих 106 шт., качиних 310 шт., гусячих 48 шт.

Гілля, зібране після обрізки дерев на території зоопарку, згодовано тваринам у кількості 2310 кг, що склало 3% від річної потреби цього корму. Для жирафів було заморожено 1200 кг зеленого гілля, яке буде згодоване в зимовий період.

Ботаніко-господарським відділом було зібрано на території зоопарку аличі 73 кг, батату 10 кг та горіху волоського 5 кг.

Зелену масу привозили з кінця квітня до початку листопада, зелена маса була дуже гарної якості.

Протягом року хижим тваринам було згодовано 678,6 кг м'яса вибрактованих тварин з відділів орнітології, копитних тварин, домашніх тварин.

Протягом року зоопарк отримував продукти як допомогу від супермаркету міста: фрукти (у тому числі і екзотичні) 1010,3 кг.; овочі: морква 61 кг, буряк столовий 10,5 кг, капуста і капустяний лист 231 кг, картопля 42 кг, цибуля 6 кг, часник 1 кг; сезонні овочі: помідори 190 кг, огірки 162,5 кг, перець салатний 44,9 кг, селера 3,8 кг, кабачки 96 кг, зелень 0,5 кг, салат 2 кг, редис 1,8 кг, редька 7,5 кг. Баштанні культури (гарбуз, кавун, диня) 5 кг. Молочна продукція: (кефір, молоко, біо-йогурт, сир) у кількості 344,5 кг. Хліб (хлібобулочні вироби) 171 кг. Риба 36,5 кг. Яйця 500 шт.

Протягом усього 2023 року тваринам згодовували фініки в'ялені в кількості 961,281 кг.

Завдяки активним і небайдужим мешканцям міста Миколаєва зоопарк отримував допомогу від:

- Ліцей №19 передав фрукти 15,6 кг та моркву 1,2 кг.
- Школа №20 передала різні крупи у кількості 27 кг.
- Ліцей №208 передав корм для собак 12,1 кг та різні крупи 3,6 кг.
- Університет ім. Пилипа Орлика передав крупу вівсяну 104 кг.
- МНУ ім. Сухомлинського передали буряк столовий 25 кг, риба 6 кг, яблука 11 кг та яйця 60 шт.

Вже не один рік приватний підприємець Дечев А.С. надає допомогу рибою мороженою для годівлі білих ведмедів, її кількість у 2023 році склала 114 кг, та передав 218,8 кг фруктів.

Приватний підприємець Корочкин І. М. та приватний підприємець Єфімова І.М. надають продуктову допомогу для годівлі групи тварин у відділі «Акватераріум».

Також була надана допомога різними підприємствами:

- ТОВ «Золотий колос»: солома 7500 кг.
- Миколаєвський рибоохоронний патруль: риба 35 кг.
- Ресторанний комплекс «Асторія»: риба 1072 кг.
- Терновський переробний комбінат: рубець яловий 401 кг.
- Фірма «Грибов» яблука 152 кг.
- Рівненський зоопарк передавав різноманітні гранули для різних видів тварин та птиці, що надійшли допомогою з європейських зоопарків.

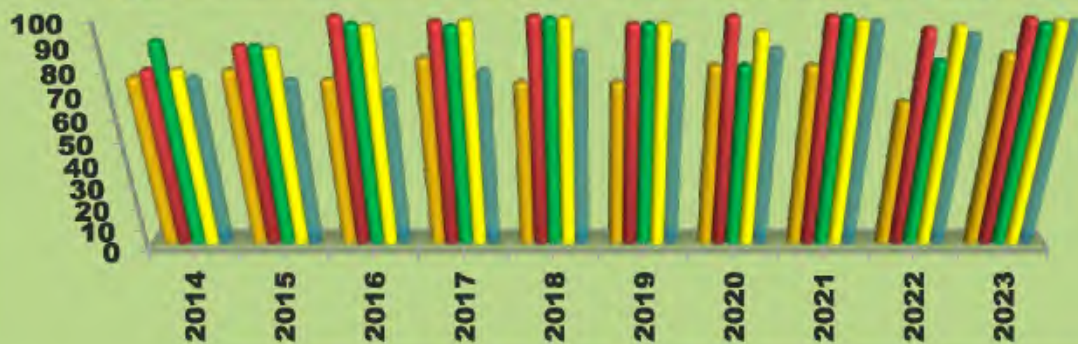
Показник видачі основних кормів у відсотках від річної потреби протягом 3 років

Корми	2021	2022	2023
М'ясо	85	97	99
Риба	87	85	99
Капуста	79	95	94
Картопля	91	79	99
Морква	93	89	97
Буряк	70	78	97
Овес	75	100	100
Висівки	81	81	99
Трава	74	69	87
Сіно	100	100	99
Молоко	60	82	73
Сир	65	61	81
Фрукти	97	85	88
Яйця	84	74	88
Хліб	89	91	94

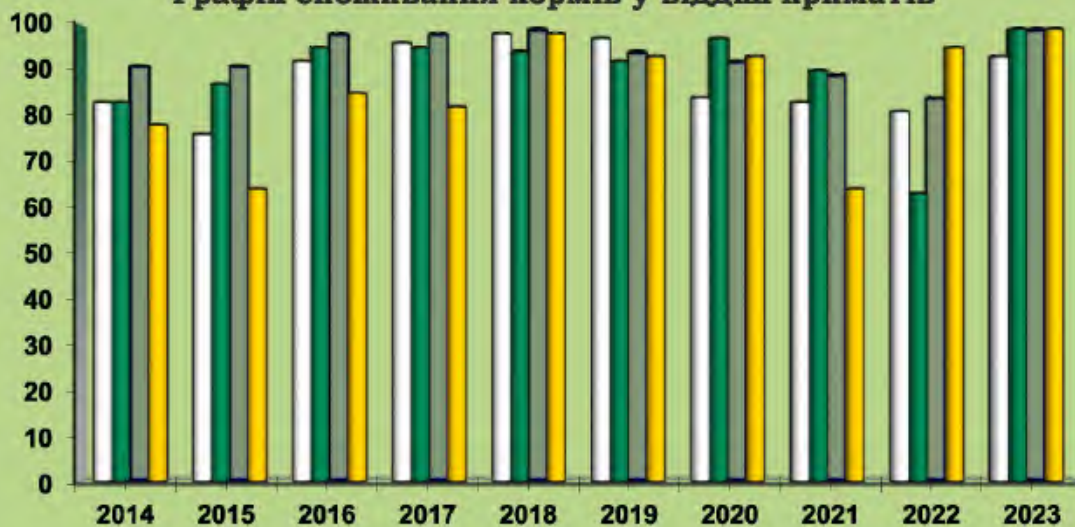
На наведених графіках показані зміни кількості основних кормів, які були згодовані тваринам протягом останніх 10 років (в %)

Графік споживання кормів у відділі копитно - хоботних тварин

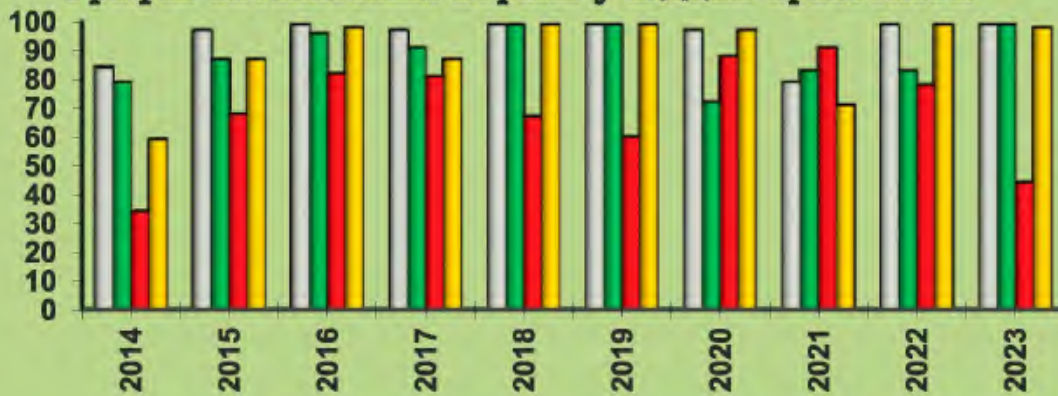
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
■ зелена маса	75	78	74	83	73	73	80	80	65	85
■ сіно	78	88	100	98	100	97	100	100	95	99
■ морква	90	88	97	96	99	97	80	100	82	97
■ овес	78	87	96	98	99	97	94	98	96	98
■ висівки	75	74	70	78	86	89	87	98	93	98

Графік споживання кормів у відділі приматів

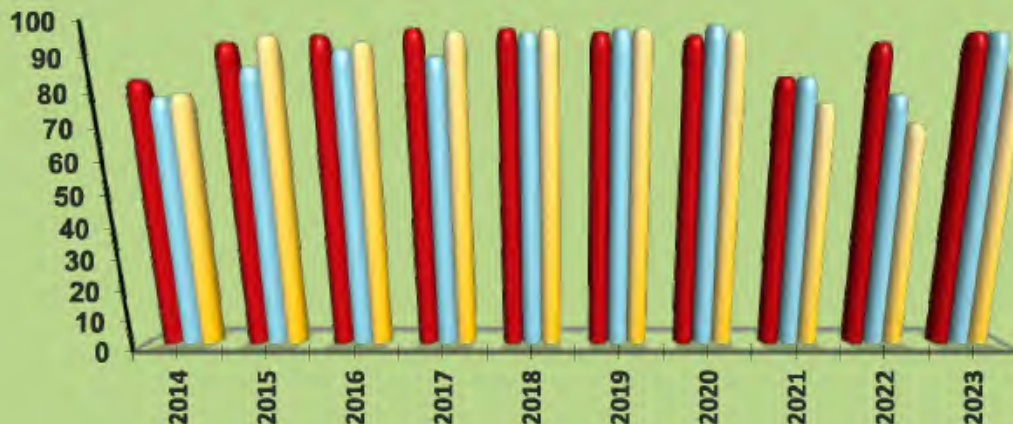
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
□ фрукти	83	76	92	96	98	97	84	83	81	93
■ картопля	83	87	95	95	94	92	97	90	63	99
■ морква	91	91	98	98	99	94	92	89	84	99
■ капуста	78	64	85	82	98	93	93	64	95	99

Графік споживання кормів у відділі орнітології

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
м'ясо	84	97	99	97	99	99	97	79	99	99
риба	79	87	96	91	99	99	72	83	83	99
комбікорм	34	68	82	81	67	60	88	91	78	44
пшениця	59	87	98	87	99	99	97	71	99	98

Графік споживання кормів у відділі хижих тварин

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
м'ясо	84	95	97	99	99	98	97	85	95	98
риба	79	88	93	91	98	99	100	85	80	98
яйця	80	97	95	98	99	99	98	77	71	88

Сортування кормів

Готування кормів

М'ясо для хижаків